

Tilinpäätös

Tase, mk

Vastaavaa	31.12.1991		31.12.1990
Kulta ja valuuttasaamiset (1)			
Kulta	2 179 802 017,91		2 179 696 424,90
Erityiset nosto-oikeudet	931 535 284,74		790 581 329,78
Varanto-osuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa	1 135 846 675,93		782 810 125,17
Vaihdettavat valuutat	29 381 274 595,27		33 478 346 774,33
Sidotut valuutat	34 014 146,20	33 662 472 720,05	75 235 382,68
			37 306 670 036,86
Muut ulkomaiset saamiset (1)			
Markkaosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa	2 259 524 222,07		2 198 316 577,83
Määräaikainen saaminen	430 135 277,94	2 689 659 500,01	375 824 172,00
			2 574 140 749,83
Saamiset rahoituslaitoksilta (2)			
Sijoitustodistukset	9 157 106 580,43		9 410 772 579,49
Arvopaperit takaisinmyyntisitoumuksin	2 725 101 521,48		—
Käteisvaraluotot	3 527 812 000,00		3 426 520 000,00
Joukkovelkakirjat	1 765 305 000,00		2 115 105 000,00
Muut	237 900 000,00	17 413 225 101,91	237 900 000,00
			15 190 297 579,49
Saamiset julkiselta sektorilta (3)			
Joukkovelkakirjat	3 094 000,00		83 200,00
Valtion metallirahavastuu	1 372 399 014,20	1 375 493 014,20	1 313 622 764,20
			1 313 705 964,20
Saamiset yrityksiltä (4)			
Kotimaisten toimitusten rahoitus (KTR)	878 707 053,00		1 222 916 303,75
Joukkovelkakirjat: KTR	207 266 832,70		254 141 463,50
Joukkovelkakirjat: Muut	1 700 000,00		8 300 000,00
Muut	200 625 708,81	1 288 299 594,51	193 065 193,15
			1 678 422 960,40
Muut saamiset (5)			
Rahamarkkinoiden vakauttamislainat	1 730 000 000,00		—
Siirtosaamiset	1 033 769 691,14		769 820 377,78
Muut	152 697 278,91	2 916 466 970,05	130 666 583,86
			900 486 961,64
Yhteensä		59 345 616 900,73	58 963 724 252,42

Vastattavaa	31.12.1991		31.12.1990
Vaihdettavat valuutat (1)			
Vaihdettavat valuutat	44 983 951,16		26 685 708,71
Sidotut valuutat	1 211 087,20	46 195 038,36	956 606 469,74
			983 292 178,45
Muut ulkomaiset velat (1)			
Kansainvälisen valuuttarahaston markkatilit	2 259 578 811,41		2 198 398 487,67
Osoitetut erityiset nosto-oikeudet	842 729 993,80	3 102 308 805,21	739 914 714,30
			2 938 313 201,97
Liikkeessä oleva raha (6)			
Setelit	13 305 922 567,00		13 398 829 555,00
Metalliraha	1 222 455 019,40	14 528 377 586,40	1 155 954 340,40
			14 554 783 895,40
Sijoitustodistukset (7)		8 880 000 000,00	—
Velat rahoituslaitoksille (8)			
Päivätalletukset	2 206 043 997,70		418 349 943,24
Kassavarantotalletukset	10 361 028 771,00		17 400 529 860,00
Muut	358 760,99	12 567 431 529,69	36 310 327,72
			17 855 190 130,96
Velat julkiselle sektorille (9)			
Sekkitilit	—		816 005,79
Suhdannetalletukset	—		1 317 137 042,19
Muut	3 478 341,84	3 478 341,84	2 946 503,54
			1 320 899 551,52
Velat yrityksille (10)			
Investointi- ja alushankintatalletukset	7 056 825 124,28	7 056 825 124,28	9 925 070 331,63
			9 925 070 331,63
Muut velat (11)			
Siirtovelat	1 583 977 117,33		1 718 383 375,12
Muut	97 882 453,24	1 681 859 570,57	56 069 750,20
			1 774 453 125,32
Arvonjärjestelytili ja varaukset (12)		5 715 023 864,82	3 447 604 797,61
Sitran pääoma (13)		—	400 000 000,00
Oma pääoma (14)			
Kantarahasto	5 000 000 000,00		5 000 000 000,00
Vararahasto	764 117 039,56		764 117 039,56
Tilikauden voitto	—	5 764 117 039,56	—
			5 764 117 039,56
Yhteensä		59 345 616 900,73	58 963 724 252,42

Tuloslaskelma, mk

	1.1.—31.12.1991	1.1.—31.12.1990
Korkotuotot		
Kotimaiset (1)		
Päiväluotoista	185 720 585,40	36 156 399,45
Sijoitustodistuksista ja valtion velkasitoumuslainoista	1 006 807 041,74	2 716 275 769,53
Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumuksista	623 074 956,79	—
Määräaikaisista luotoista	147 986,30	656 175 438,20
KTR-luotoista	117 655 533,68	160 372 243,68
Joukkovelkakirjoista	169 383 990,41	197 345 668,31
Muista saamisista	39 641 697,47	38 652 329,95
	2 142 431 791,79	3 804 977 849,12
Ulkomaiset (2)		
Kansainväliseltä valuuttarahastolta	119 443 451,40	123 027 251,78
Arvopapereista	1 858 944 281,12	1 726 690 427,59
Muista valuuttasaamisista	414 222 537,41	936 409 046,35
	2 392 610 269,93	2 786 126 725,72
Korkotuotot yhteensä	4 535 042 061,72	6 591 104 574,84
Korkokulut		
Kotimaiset (3)		
Päivätalletuksista	— 34 779 421,65	— 31 677 071,64
Sijoitustodistuksista	— 371 424 185,27	— 34 433 756,20
Määräaikaisista talletuksista ..	—	—260 367 509,60
Kassavarantotalletuksista	—1 432 771 980,21	—2 042 937 258,94
Investointitalletuksista	— 510 143 830,59	—609 094 689,03
Muista veloista	— 33 512 455,35	—564 173 511,20
	—2 382 631 873,07	—3 542 683 796,61
Nettokorot termiinkaupoista	156 922 446,41	— 246 231 166,02
Ulkomaiset		
Kansainväliselle valuuttarahastolle	— 60 619 512,63	— 67 044 210,89
Muista veloista	— 1 394 407,66	— 32 110 473,02
	— 62 013 920,29	— 99 154 683,91
Korkokulut yhteensä	—2 287 723 346,95	—3 888 069 646,54
Korkokate (4)	2 247 318 714,77	2 703 034 928,30
Muut tuotot (5)		
Toimitusmaksut ja palkkiot	8 456 830,27	5 944 761,50
Muut	82 237 696,51	51 701 889,20
	90 694 526,78	57 646 650,70
Muut kulut (6)		
Palkat	— 158 254 512,64	—152 348 781,98
Sosiaalikulut	— 64 310 103,43	— 58 018 389,00
Setelien valmistus	— 56 180 160,00	— 45 794 771,04
Poistot	— 90 401 712,80	— 71 101 913,95
Muut	— 214 087 957,14	— 79 122 854,59
	— 583 234 446,01	— 406 386 710,56
Kulut rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta (7)		
Poistot saamisista	—1 900 000 000,00	—
Poistot osakehankinnoista	— 700 000 000,00	—
	—2 600 000 000,00	—
Tulos ennen kurssieroja ja varauksia	— 845 221 204,46	2 354 294 868,44
Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot (8)	516 820 012,86	— 239 709 855,44
Valuuttakurssierot (9)	2 761 015 199,35	—1 308 245 860,34
Eläkevarauksen lisäys (10)	— 300 000 000,00	— 400 000 000,00
Ohjesäännön 30 §:n mukaisen varauksen lisäys (10)	—2 132 614 007,75	— 406 339 152,66
Tilikauden tulos (11)	—	—

Tilinpäätöksen liitteet

	31.12.1991	31.12.1990		
Setelinanto, mk				
Setelinanto-oikeus	33 662 472 720,05	37 306 670 036,86		
Käytössä	15 574 996 360,11	14 893 667 766,83		
Setelinantovara	18 087 476 359,94	22 413 002 270,03		
Markka/valuuttatermiinisopimukset, mk (keskikurssi 31.12.)				
Terminiiniosopimukset	247 980 000,00	6 123 290 000,00		
Terminiinimyntisopimukset	8 943 812 000,00	—		
Valuutta/valuuttatermiinisopimukset, mk (ostetun valuutan keskikurssi 31.12.)				
.....	4 339 533 736,51	3 050 319 156,00		
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo, mk (sulkeissa Suomen Pankin omistusosuus)				
Scopulus Oy	150 000 000,00 (100 %)	—		
Sponda Oy	100 000 000,00 (100 %)	—		
Solidium Oy	40 000 000,00 (100 %)	—		
Setec Oy	40 000 000,00 (100 %)	15 000,00 (100 %)		
Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy	35 300 000,00 (52 %)	19 500 000,00 (52 %)		
Bank for International Settlements	48 274 970,80 (1,67 %)	42 385 297,30 (1,67 %)		
Asunto-osakkeet	1 198 923,00	1 122 983,00		
Kiinteistöosakkeet	634 120,00	2 309 920,00		
Muut osakkeet ja osuudet	1 012 523,50	882 965,00		
Yhteensä	416 420 537,30	66 216 165,30		
Takaukset, mk				
SKOP:n riskikeskittymien siirtoon liittyvät tilapäiset takausvastuut	11 883 000 000,00	—		
Muut takaukset	10 890 562,82	11 942 425,18		
Yhteensä	11 893 890 562,82	11 942 425,18		
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu, milj. mk				
Suomen Pankin eläkevastuu	1 525	1 500		
— tästä varauksilla katettu	1 150	850		
Setelipainon eläkevastuu	—	208		
Kokonaisvastuu yhteensä	1 525	1 708		
Suomen Pankin kiinteistöt				
Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m³	
Helsinki	pääkonttori	Rauhankatu 16	1883/1961	49 500
	"	Rauhankatu 19	1954	33 000
	"	Unioninkatu 33	1848	17 500
	asuinrakennus	Snellmaninkatu 23	1896/1988	27 500
	"	Liisankatu 14	1928	48 500
	huvila	Ramsinniementie 7	1920/1983	4 500
Joensuu	haarakonttori	Torikatu 34	1984	11 000
Jyväskylä	"	Kauppakatu 21	1950	32 000
Kotka	"	Keskuskatu 19	1910	9 000
Kuopio	"	Kauppakatu 25—27	1912	7 500
Lahti	"	Torikatu 3	1929	36 500
Mikkeli	"	Päiviönkatu 15	1965	7 500
Oulu	"	Kajaaninkatu 8	1973	17 000
Pori	"	Valtakatu 11	1853/1913	11 500
Rovaniemi	"	Valtakatu 10—12	1988	15 500
Tampere	"	Hämeenkatu 13	1942	36 000
Turku	"	Linnankatu 20	1914	10 500
Vaasa	"	Kirkkopuistikko 22	1952	55 500
Vantaa	maksuvälinekeskus	Suometsäntie 1	1979	311 500
Inari	tunturimaja	Saariselkä	1968/1976	2 000

Tilinpäätöksen kommentit

Yleiset tilinpäätös- ja kirjausperiaatteet

Suomen Pankin tase noudattaa sektorijakoa, mikä antaa kuvan keskuspankin ja ulkomaiden sekä kotimaan sektoreiden välisestä rahoitussuhteista. Taseessa noudatetut arvostusperiaatteet on selostettu kommentoitavien tase-erien yhteydessä. Käyttöomaisuus ja pitkävaikutteiset menot kirjataan kokonaan kuluiksi hankintavuonna Suomen Pankin ohjesäännön edellyttämällä tavalla, eivätkä ne niin ollen sisälly taseeseen. Käyttöomaisuudesta on tehty selkoa taseen liitetiedoissa.

Ulkomaan rahan määräiset saamiset ja velat on muutettu markoiksi tilinpäätöspäivänä voimassa olleiden keskikurssien mukaisesti. Kaikki valuuttakurssien muutoksista johtuvat saamisten ja velkojen arvon muutokset on kirjattu tulosvaikutteisesti, ja ne sisältyvät tuloslaskelmassa valuuttakurssieroihin.

Taseen kommentit

1. Kulua ja ulkomaiset erät

Kulta on aiempien vuosien tapaan kirjattu taseessa arvoon 35 mk/g. Kultaa oli vuoden lopussa 62 280 kg, ja sen markkinahintainen arvo oli 2 925 milj. markkaa.

Valuuttasaamisissa esiintyviä erityisiä nosto-oikeuksia Kansainvälisessä valuuttarahastossa vastaa velkapuolen erä osoitetut erityiset nosto-oikeudet (SDR). Molemmista eristä maksetaan SDR-koron suuruista korkoa.

SDR-määräinen varanto-osuus sekä markkaosuus Kansainvälisessä valuuttarahastossa muodostavat yhdessä Suomen jäsenosuuden valuuttarahastossa. Markkaosuuden vastaerä sisältyy ulkomaisissa veloissa erään Kansainvälisen valuuttarahaston markkatilit. Markkaosuus ja sitä vastaavat markkatilit on sidottu erityisten nosto-oikeuksien kurssiin Kansainvälisen valuuttarahaston soveltaman käytännön mukaisesti.

Vaihdettavat valuutat koostuvat pääosin ulkomaisista valtioiden liikkeeseen laskemista tai takaamista arvopapereista sekä pankkitalletuksista. Erään sisältyvät myös ulkomaiset avistatilit sekä pankin hallussa olevat ulkomaiset maksuvälineet.

Vaihdettavaan valuuttavarantoon kuuluvat arvopaperit on arvostettu nimellisarvoon tai sitä

alempaan käypään arvoon Suomen Pankin ohjesäännön 6. §:n mukaisesti.

Sidotut valuutat sisältävät Bulgarian selvitystilin saldon. Määräaikainen saaminen on Vneshekonombankin kanssa sovittu korollinen erityistili, jonka viimeinen maksuerä erääntyi vuoden 1991 lopussa. Entisen Neuvostoliiton julkisten velkojen maksulykkäyksestä Pariisissa 4.1.1992 tehdyn sopimuksen mukaisesti myös tämän julkisen luoton takaisinmaksua lykättiin.

Vaihdettavat valuuttavelat sisältävät kansainvälisten järjestöjen ja ulkomaisten pankkien vaihdettavat markkasaamiset Suomen Pankilta.

Sidotut valuuttavelat sisältävät clearingjärjestelyn lopetustilin saldon.

2. Saamiset rahoituslaitoksilta

Päiväluotot ovat keskuspankkirahoitukseen oikeutettujen rahalaitosten sekkitilien saldoja. Päiväluottoja ei ollut tilikauden 1991 viimeisenä päivänä.

Sijoitustodistukset ovat pankkien liikkeeseen laskemia markkinahintaisia arvopapereita. Sijoitustodistukset on arvostettu hankintahintaan. Samaan tase-erään sisältyy sijoitustodistusten kertynyt korko, 192 milj. markkaa.

Tilikauden alussa otettiin rahamarkkinainterventioissa käyttöön pankkien sijoitustodistusten rinnalle arvopapereiden takaisinostosopimukset eli ns. repo-kaupat.

Käteisvaraluotot, joilla rahoitetaan rahalaitosten hallussaan pitämiä seteli- ja metallirahakassoja, ovat korottomia.

Rahalaitosten joukkovelkakirjalainat ovat luonteeltaan pääasiassa sijoitusomaisuutta. Ne on arvostettu nimellisarvoon.

3. Saamiset julkiselta sektorilta

Joukkovelkakirjalainat sisältävät kuntien liikkeeseen laskemia arvopapereita; ne on arvostettu nimellisarvoon.

Valtion metallirahavastuu osoittaa rahapajan Suomen Pankille toimittamien metallirahojen nettomäärän.

4. Saamiset yrityksiltä

Kotimaisia toimitusluottoja on myönnetty sekä yksittäisvelkakirjalainoina että joukkovelkakir-

jalainoina, joten ne on esitetty taseessa erikseen. Joukkovelkakirjalainat on arvostettu nimellisarvoon. KTR-luotoille on pankkien takaus. Korke vaihtelee pelkästä peruskorosta peruskorkoon lisätynä 2.5 prosenttiyksiköllä.

Muut joukkovelkakirjalainat sisältävät lähinnä sijoitusomaisuudeksi luokiteltavia arvopapereita, jotka on arvostettu nimellisarvoon.

5. Muut saamiset

Muihin saamisiin on lisätty uutena eränä rahamarkkinoiden vakauttamislainat.

Näillä lainoilla rahoitetaan Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin tervehdyttämistä ja riskikeskittymien hallintaa varten perustettujen kolmen holdingyhtiön toiminta.

Merkittävimpien riskikeskittymien siirtosopimukset Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin ja holdingyhtiöiden välillä allekirjoitettiin 19.12.1991 sekä 30.12.1991. Rahamarkkinoiden vakauttamislainojen määrä tulee kasvamaan merkittävästi vuoden 1992 alkupuolella, kun holdingyhtiöt maksavat ostetut omaisuuserät ja lainat Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankille.

Siirtosaamiset sisältävät pääasiassa korkosäämiä. Muihin saamisiin sisältyy 123 milj. markkaa henkilökunnan asuntolainoja. Asuntolainojen korko on peruskoron suuruinen.

6. Liikkeessä oleva raha

Liikkeessä oleva raha on yleisön ja rahalaitosten hallussa oleva setelistö ja metalliraha.

7. Sijoitustodistukset

Suomen Pankin liikkeeseen laskemat sijoitustodistukset on arvostettu nimellisarvoon. Nimellisarvon ja emissiohinnan erotus on kirjattu siirtosaamisiin ja jaksotetaan korkomenoihin juoksuajan kuluessa.

8. Velat rahoituslaitoksille

Päivätalletukset ovat keskuspankkirahoitukseen oikeutettujen rahalaitosten sekkitilien saldoja. Tilikauden lopussa päivätalletuskorko oli 4 %.

Kassavarantotalletukset olivat vuoden lopussa 4 % kassavarantopohjasta. Kassavarantotalletusten korko on 3 kuukauden heliborkorko vähennettynä 3 prosenttiyksiköllä, kuitenkin vähintään 8 %.

9. Velat julkiselle sektorille

Suhdannetalletukset olivat lääninverovirastojen liiketoiminnan harjoittajilta keräämiä talletuksia. Näitä talletuksia ei enää ollut vuoden 1991 lopussa.

10. Velat yrityksille

Investointi- ja alushankintatalletukset ovat investointi- ja alushankintavarauksen tehneiden yritysten lakisääteisiä talletuksia Suomen Pankissa. Talletukset ovat korollisia, ja korko määräytyy talletus- ja käyttöajankohdan mukaan. Korko vaihtelee 3 prosentista peruskorkoon vähennettynä 2.5 prosenttiyksiköllä.

11. Muut velat

Siirtovelat ovat pääasiassa korkojen jaksotuksesta aiheutuneita eriä.

Muut velat sisältävät 9 milj. markkaa liikkeessä olevan vanhan rahayksikön määräisiä seteleitä.

12. Arvonjärjestelytili ja varaukset

Tase-erä koostuu seuraavista eristä:

	31.12.1991	31.12.1990	Muutos
	milj. mk		
Arvonjärjestelytili	1 240	1 240	—
Ohjesäännön 30. §:n mukainen varaus	3 624	1 491	+2 133
Eläkevaraus	1 150	850	+300
Arvostuserot	— 299	— 133	— 166
Yhteensä	5 715	3 448	+2 267

Arvonjärjestelytiliä ja pankin varauksia on kartutettu oman pääoman reaaliarvon turvaamiseksi sekä valuuttamääräisiin saamisiin ja rahamarkkinoiden vakauden turvaamiseen liit-

tyvien riskien kattamiseksi. Vuoden 1991 tilinpäätöksessä tehtiin 2 133 milj. markan varauksen lisäys näihin tarkoituksiin.

Vuoden 1991 tilinpäätöksessä tehtiin 300 milj. markan varaus eläkevastuun osittaiseksi kattamiseksi. Eläkevarauksen määrä kasvoi näin 1 150 milj. markkaan. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 1 525 milj. markkaa, ja tästä on varauksilla katettu 75.4%.

Vaihdeettavaan valuuttavarantoon kuuluvat ulkomaiset arvopaperit on ohjesäännön mukaisesti arvostettu nimellisarvoon, jos se on hankintahintaa ja markkinahintaa alempi. Nimellisarvon ja tuloslaskelmassa laskentaperusteena olevan ns. alimman arvon erotus on taseessa kirjattu arvonjärjestelytilin vähennykseksi.

13. Sitran pääoma

Sitrasta tuli valtiovarainministeriön alainen julkinen rahasto 1.1.1991. Sitran ja sen rahoittamiseen liittyvien velvoitteiden siirtyessä valtiolle siirrettiin samalla Suomen Pankin taseessa ollut Sitran peruspääoma valtiolle.

14. Oma pääoma

Pankin oma pääoma säilyi muuttumattomana.

	31.12.1991	31.12.1990	Muutos
	milj. mk		
Kantarahasto	5 000	5 000	—
Vararahasto	764	764	—
Tilikauden voitto	—	—	—
Yhteensä	5 764	5 764	—

Tuloslaskelman kommentit

Tilikauden tulosta pienensivät Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin tervehdyttämiseen liittyvistä toimenpiteistä kirjatut kulut. Tilikauden tulosta puolestaan paransivat ulkomaisten arvopapereiden kaupasta kirjatut kurssivoitot sekä valuuttakurssivoitot.

Suomen Pankin tulos ennen varaussiirtoja oli 2 433 milj. markkaa. Tulos käytettiin täysimääräisesti pankin varausten kartuttamiseen.

1. Kotimaiset korkotuotot

Kotimaiset korkotuotot vähenivät edellisvuotista 1 663 milj. markkaa. Tämä johtui pääasiassa sijoitustodistusten korkotuottojen supistumisesta. Päiväluottojen korkotuotot olivat 186 milj. markkaa, sijoitustodistusten korkotuotot 1 007 milj. markkaa ja arvopapereiden takaisinmyyntisitoumusten korkotuotot 623 milj. markkaa.

2. Ulkomaiset korkotuotot

Ulkomaiset korkotuotot vuonna 1991 olivat 2 393 milj. markkaa. Vähennys vuoden 1990 korkotuottoihin verrattuna oli 393 milj. markkaa.

3. Kotimaiset korkokulut

Kotimaiset korkokulut vähenivät 1 160 milj. markkaa. Kassavarantotalletusten korkokulut olivat 610 milj. markkaa pienemmät ja sijoitustodistusten korkokulut 336 milj. markkaa suuremmat kuin vuonna 1990.

4. Korkokate

Korkokate oli 2 247 milj. markkaa.

5. Muut tuotot

Muut tuotot olivat 91 milj. markkaa. Erään sisältyy vuokratuottoja 38 milj. markkaa, kiinteistöjen myyntituottoja 25 milj. markkaa ja osinkotuottoja Kansainväliseltä järjestelypankilta 6 milj. markkaa.

6. Muut kulut

Sosiaalikulut sisältävät 51 milj. markkaa maksettua eläkkeitä.

Käyttöomaisuus ja pitkävaikutteiset menot kirjataan poistoina kuluksi hankintavuonna Suomen Pankin ohjesäännön mukaisesti. Poistot sisältävät siis tilikauden aikana hankitun käyttöomaisuuden ja muut pitkävaikutteiset menot kokonaisuudessaan. Poistoihin sisältyy kiinteistöjen rakentamis- ja perusparannustöiden pois-

toja 36 milj. markkaa, koneiden ja kalustojen poistoja 31 milj. markkaa sekä Helsingin Rahamarkkinakeskuksen osakepääoman korotus 16 milj. markkaa.

Setelipaino yhtiöitettiin vuoden 1991 alussa Setec Oy:ksi. Suomen Pankki merkitsi kokonaisuudessaan Setec Oy:n osakepääoman, 40 milj. markkaa, luovuttamalla setelipainon tuotantovälineet apporttina.

Yhtiömuodon muutoksen yhteydessä Setec Oy:n palveluksessa 1.1.1991 olleelle henkilökunnalle ostettiin vanhojen sopimusten mukainen lisäeläketurva. Tästä aiheutui 133 milj. markan kertakulu, joka sisältyy muihin kuluihin.

7. Kulut rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta

Kulut rahamarkkinoiden vakauden turvaamisesta liittyvät Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankin tervehdyttämiseen ja sen riskikeskittymien siirtoon Suomen Pankin omistamille holdingyhtiöille. Siirtosopimuksien mukaisesti Suomen Pankki luopui 1 900 milj. markan sijoitustodistussääntönsä Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankilta.

Siirrettyjen riskikeskittymien hallintaa varten perustettuihin holdingyhtiöihin sijoitettu oma pääoma, 700 milj. markkaa, kirjattiin tilinpäätöksessä kuluksi Suomen Pankin noudattaman poistokäytännön mukaisesti.

Pankkivaltuusmiehet ovat kertomusvuoden aikana toimittaneet johtosääntönsä 5 §:n määräämän pankin lainsäätö- ja valuuttakaupan sekä muiden sijoitusten tarkastuksen seuraavina aikoina: 13. heinäkuuta, 15. toukokuuta, 22. elokuuta, 27. syyskuuta ja 19. marraskuuta.

Inventoinnit ja haarakonttorien tarkastukset

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat inventoineet pääkonttorin kassat ja kassaholvit, loma- ja vakuusasiakirjat sekä pantit ja talletukset inventoinneissa ei havaittu aiheita muututtamiseksi.

Pankkivaltuusmiehet ovat vahvoineet, että haarakonttorien valvojat ovat inventoineet haarakonttorien kassat ja holvit kerran kuukaudessa sekä vekselit, velkakirjat ja pantit vähintään kolmesti vuodessa.

Kaikkissa haarakonttoreissa on toimitettu pankin johtosääntönsä 2 §:ssä säädetty tarkastus.

8. Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot

Ulkomaisten arvopapereiden kurssierot sisältävät arvopapereiden myynnistä realisoituneet kurssivoitot ja -tappiot sekä salkussa olevien arvopapereiden hankintahinnan ja sitä alemman markkinahinnan erotuksen.

9. Valuuttakurssierot

Valuuttakurssieroihin kirjataan valuuttakurssien muutoksista aiheutuneet saamisten (valuuttavaranto) ja velkojen arvon muutokset sekä valuuttavaihtotuotot nettomääräisinä. Pankki kirjasi 2 761 milj. markan kurssivoitot. Kurssieroihin vaikuttavat erityisesti tärkeän varantovaluutan Yhdysvaltain dollarin sekä markan ulkoista arvoa ilmaisevan euron markkaurssi.

10. Varausten muutos

Ohjesäännön 30. §:n mukaisia varauksia lisättiin 2 133 milj. markkaa ja eläkevarausta 300 milj. markkaa.

11. Tilikauden tulos

Tulos käytettiin täysimääräisesti varausten kartuttamiseen.

Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n luottoihin sovellettavat erot

Syyskuun 20. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet päättivät Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n luottoihin sovellettavista koroista. Johtokunnan esitys asiasta 18. syyskuuta kuului seuraavasti:

"Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy on Suomen Pankin, valtion, pankkien ja tärkeimpien rahamarkkinoilla toimivien osapuolien yhteisesti omistama yhtiö. Sen tarkoituksena on selvittää rahamarkkinoilla tehdyt kaupat ja selvityksen perusteella toimittaa arvopaperit ja välittää maksumat kauppojen osapuolille. Suomen Pankki omistaa yhtiössä osake-enemmistön.

Selvitystoukinnon häiriöttömyyden varmistamiseksi on välttämätöntä, että selvitysyhteisö on

Ulkomaisten arvopapereiden kassat...
 Ulkomaisen arvopapereiden kassat...
 Ulkomaisen arvopapereiden kassat...

Yhteensä 5 764 5 764
 Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

11. Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

Yhteensä	5 764	5 764
Tilikauden tulos	764	764
Kassat	5 000	5 000

Taloustieteiden kommentit

Tilikauden tulosta perustettiin Säästöpankin Keskus-Osake-Pankki tervehdyttämiseen liittyviä toimintamenoja käsittelevä tulos. Tilikauden tulosta puolestaan perustettiin ulkomaisten arvopapereiden kaupassa käsiteltäviä kurssiivoitot sekä valuuttakurssiivoitot.

Suomen Pankin tulos ennen väkensäirtoja oli 2 433 milj. markkaa. Tulos käytettiin täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

Yhteensä 5 764 5 764
 Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

11. Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

Yhteensä 5 764 5 764
 Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

Muut tulot 19 miljoonaa markkaa. Erään sisältyy vuosittain 35 milj. markkaa, kiinteistöjen myyntituloja 25 milj. markkaa ja osinkotuottoja 19 miljoonaa markkaa.
 Muut tulot 19 miljoonaa markkaa. Erään sisältyy vuosittain 35 milj. markkaa, kiinteistöjen myyntituloja 25 milj. markkaa ja osinkotuottoja 19 miljoonaa markkaa.

o. Muut tulot

Yhteensä 5 764 5 764
 Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

Yhteensä 5 764 5 764
 Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

PANKKIVALTUUSMIESTEN KÄSITTELEMIÄ ASIOITA

Tilintarkastus

Vuoden 1990 valtiopäivillä valitut tilintarkastajat, taloustieteiden maisteri Markus Aaltonen, kauppatieteiden kandidaatti Esko Seppänen, oikeustieteen kandidaatti Ben Zyskowitz, kaupunkitarkastaja Kalevi Mattila ja merkantti Pentti Kettunen suorittivat 11.—14. helmikuuta Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen vuodelta 1990.

Tilintarkastajien lausunnon mukaisesti pankkivaltuusmiehet myönsivät kokouksessaan 15. helmikuuta johtokunnalle vastuuvapauden pankin hoidosta vuodelta 1990.

Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus

Pankkivaltuusmiehet ovat kertomusvuoden aikana toimittaneet johtosääntönsä 5 §:n määräämän pankin lainausliikkeen ja valuuttakaupan sekä muiden sijoitusten tarkastuksen seuraavina aikoina: 15. helmikuuta, 15. toukokuuta, 22. elokuuta, 27. syyskuuta ja 19. marraskuuta.

Inventoinnit ja haarakonttorien tarkastukset

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat inventoineet pääkonttorin kassat ja kassaholvit, laina- ja vakuusasiakirjat sekä pantit ja talletukset. Inventoinneissa ei havaittu aihetta muistutuksiin.

Pankkivaltuusmiehet ovat valvoneet, että haarakonttorien valvojat ovat inventoineet haarakonttorien käsikassat ja holvit kerran kuukaudessa sekä vekselit, velkakirjat ja pantit vähintään kolmesti vuodessa.

Kaikissa haarakonttoreissa on toimitettu pankin johtosääntönsä 2 §:ssä säädetty tarkastus.

Yhteensä 5 764 5 764
 Tilikauden tulos
 Tulos käytettävissä täysimääräisesti pankin varustusten kartuttamiseen.

Suomen itsenäisyyden juhluvuoden 1967 rahasto (Sitra)

Pankkivaltuusmiehet ovat hyväksyneet Sitran tilit vuodelta 1990 ja lähettäneet jäljennökset toimintakertomuksesta ja tilinpäätöksestä eduskunnan pankkivaliokunnalle.

Koronmaksu erityistilillä oleville varoille

Elokuun 22. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet päättivät Suomen Pankin ohjesääntönsä 17 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla, että Suomen Pankki voi maksaa Neuvostoliiton Ulkomaantalospankin lukuun Suomen Pankkiin perustetulla tilillä oleville varoille enintään markkinakorkoa. Tämä tili perustettiin Suomen ja Neuvostoliiton 1.8.1991 tekemän sopimuksen mukaisesti erikois- ja muun materiaalin maksuliikennettä varten.

Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n luottoihin sovellettavat korot

Syyskuun 20. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet päättivät Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n luottoihin sovellettavista koroista. Johtokunnan esitys asiasta 18. syyskuuta kuului seuraavasti:

"Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy on Suomen Pankin, valtion, pankkien ja tärkeimpien rahamarkkinoilla toimivien osapuolten yhteisesti omistama yhtiö. Sen tarkoituksena on selvittää rahamarkkinoilla tehdyt kaupat ja selvityksen perusteella toimittaa arvopaperit ja välittää maksut kauppojen osapuolille. Suomen Pankki omistaa yhtiöstä osake-enemmistön.

Selvitystoiminnan häiriöttömyyden varmistamiseksi on välttämätöntä, että selvitysyhteisö on

etukäteen sopinut järjestelystä, jonka perusteella se voi jonkin selvitysosaapuolen maksuhäiriötilanteessa saada välittömästi luottoa syntyneen rahoitusvajeen kattamiseksi. Asian valmistelussa on lähdetty siitä, että Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy voisi tällaisessa tilanteessa velkaantua Suomen Pankkiin. Luoton saamisen edellytyksenä olisi, että rahamarkkinakeskus antaisi luotosta Suomen Pankin määräämät vakuudet. Luotto myönnettäisiin päiväksi kerrallaan. Suomen Pankilla olisi oikeus päivän kuluttua realisoida vakuudet. Rahoitusluotto olisi tarkoitettu vain tarkoin rajattuun tarkoitukseen, eikä se saisi tulla muun keskuspankkirahoituksen vaihtoehdoksi. Tämän vuoksi luoton korko pitäisi asettaa niin korkeaksi, että se tulisi käyttöön vasta kun muut keskuspankkiluottokanavat on käytetty loppuun.

Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy hyväksyy selvitykseen vain sellaiset rahamarkkinakaupat, joista se on saanut määräämäänsä vakuudet. Vakuuksiksi hyväksytään arvopaperit sekä rahavakuudet. Valmistelussa on lähdetty siitä, että Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy tallettaisi saamansa vakuustalletukset sen hyväksi Suomen Pankissa avattavalle vakuustalletustilille. Edellä sanottuun viitaten ja kun eduskunnan pankkivaltuusmiesten asiana on määrätä Suomen Pankin peruskorko sekä muut Suomen Pankin soveltamat korot tai niiden rajat, johtokunta kunnioittaen esittää, että eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla päättäisivät, että

Suomen Pankki voi periä Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:lle myönnettävästä rahoitusluotosta vuotuisen koron, joka on kulloinkin Suomen Pankin päiväluotosta perittävä korko kaksinkertaisena lisättynä viidellä (5) prosenttiyksiköllä, ja että Suomen Pankki voi maksaa Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n vakuustalletustilille tehtäville talletuksille kulloinkin voimassa olevan päivätalletuskoron.”

Pankkien keskuspankkiluotoissa ja -talletuksissa sekä Suomen Pankin raha- ja pääomamarkkinatoiminnassa sovellettavien korkojen rajat

Marraskuun 14. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet tarkistivat pankkien keskuspankkiluotoissa ja -talletuksissa sekä Suomen Pankin

raha- ja pääomamarkkinatoiminnassa sovellettavien korkojen rajoja.

Peruskorkojärjestelmän uudistaminen

Pankkivaltuusmiehet keskustelivat tammikuun 16. päivän ja lokakuun 25. päivän kokouksiinsa johtokunnan selonteon pohjalta peruskorkojärjestelmän uudistamisen vaihtoehdoista. Päätöksiä korkojärjestelmän muuttamisesta ei tehty.

Suomen Pankin ulkomainen luotonotto

Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät kokouksessaan 25. lokakuuta johtokunnan esityksen Suomen Pankin ulkomaisesta luotonotosta. Johtokunnan esitys asiasta 21. lokakuuta kuului seuraavasti:

”Eduskunnan pankkivaltuusmiehet hyväksyivät 18.4.1980 ulkomaisten pankkien kanssa sovitettavien luottovarausten enimmäismäärän korottamisen 1 200 miljoonasta dollarista 1 500 miljoonaan dollariin.

Valuuttamarkkinat ovat sen jälkeen kasvaneet merkittävästi, ja valuutansäännöstelyn purkamisen myötä valuuttaliikkeet voivat olla aikaisempaa huomattavasti suuremmat. Viime päivien valossa 1 500 miljoonan dollarin luottovaluutus on riittämätön.

Tämän vuoksi ja kun pankkivaltuusmiesten asiana on Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 1 momentin 6 kohdan nojalla päättää Suomen Pankin ulkomaisesta luotonotosta, johtokunta kunnioittaen esittää, että

Suomen Pankki voi tarvittaessa ottaa ulkomaisilta pankeilta luottoa enintään 5 000 miljoonaa dollaria.”

Rahalain 2 §:n muuttaminen (ecukytkentä)

Ruotsi kytki kruununsa Euroopan yhteisöjen maiden viralliseen valuutta- ja laskentayksikköön ecuun 17. toukokuuta. Tämä herätti uudelleen jo aikaisemmin keväällä Suomen valuuttamarkkinoilla syntyneen levottomuuden, joka nosti korkoja ja johti pääoman ulosvirtaukseen touko—kesäkuun vaihteessa.

Kesäkuun 4. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet päättivät johtokunnan esityksestä ehdottaa hallitukselle, että tämä antaisi edus-

kunnalle lakiesityksen rahalain 2 §:n muuttamisesta. Esitysluonnoksen mukaan marka sidotaisiin tiiviimmin eurooppalaisiin valuuttoihin määrittelemällä sen ulkoinen arvo Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden valuuttojen kurssien perusteella.

Hallitus antoi samana päivänä eduskunnalle luonnoksen mukaisen lakiesityksen. Samassa yhteydessä ilmoitettiin, että markan ulkoinen arvo pysyy valuuttakorin muutoksen yhteydessä ennallaan ja että valuuttakurssin vaihteluväli säilyy entisellään ± 3 prosenttina.

Kesäkuun 7. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet totesivat, että eduskunta oli samana päivänä hyväksynyt hallituksen esityksen (40/91) rahalain 2 §:n muuttamisesta ja että tasavallan presidentti oli vahvistanut lain tulevaksi voimaan samana päivänä.

Rahalain muutetun 2 §:n 1 ja 2 momentissa säädetään seuraavasti:

”Markan ulkoinen arvo määritellään Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden valuuttojen perusteella.

Valtioneuvosto vahvistaa Suomen Pankin esityksestä markan ulkoisen arvon laskentaperusteet ja sen vaihteluvälin rajat. Esityksen tekemisestä päättävät eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin johtokunnan ehdotuksen perusteella.”

Pankkivaltuusmiehet päättivät rahalain uuden 2 §:n 2 momentin sekä Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 11 kohdan nojalla esittää valtioneuvostolle, että tämä antaisi uusitun lainkohdan nojalla päätöksen markan ulkoisesta arvosta.

Lisäksi pankkivaltuusmiehet esittivät, että valtioneuvoston päätös tulisi voimaan 7. päivänä kesäkuuta 1991.

Myöhemmin samassa kokouksessaan pankkivaltuusmiehet totesivat, että valtioneuvosto oli rahalain 2 §:n nojalla, sellaisena kuin se on 7. päivänä kesäkuuta 1991 annetussa laissa (877/91), tehnyt Suomen Pankin esityksestä seuraavan päätöksen markan ulkoisesta arvosta (882/91):

”1 §

Markan ulkoinen arvo määritellään Euroopan yhteisöjen valuuttayksikön ecun (European Currency Unit) vasta-arvona markoissa.

Ecu muodostuu kiinteistä määristä jäsenvaltioiden kansallisia valuuttoja. Ecu arvo lasketaan näiden määrien ja kyseisten valuuttojen markkinakurssien perusteella. Kunkin valuutan

määrä on Euroopan yhteisöjen neuvoston kulloinkin voimassa olevan päätöksen mukainen.

Ecu vasta-arvo markoissa lasketaan 2 momentissa tarkoitettujen valuuttojen markkinoilla noteerattujen kurssien perusteella.

2 §

Ecu vasta-arvo markoissa voi vaihdella 4.72953 markasta 5.02207 markkaan.

3 §

Suomen Pankki laskee markan ulkoisen arvon, ja se julkaistaan siten kuin Suomen Pankin johtosäännön (48/26) 20 §:ssä säädetään pankin kurseista.

4 §

Tämä päätös tulee voimaan 7. päivänä kesäkuuta 1991.

Tällä päätöksellä kumotaan markan ulkoisesta arvosta 28. päivänä lokakuuta 1977 annettu valtioneuvoston päätös (761/77) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.”

Markan ulkoisesta arvosta 7. kesäkuuta 1991 annetun valtioneuvoston päätöksen (882/91) 2 §:n muuttaminen

Marraskuun 14. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet päättivät johtokunnan esityksestä rahalain 2 §:n 3 momentin nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna 7.6.1991 säädetyllä lailla (877/91), saattaa valtioneuvoston käsiteltäväksi johtokunnan ilmoituksen markan kurssin laskemisesta kellumaan vaihteluvälin rajoja noudattamatta. Johtokunnan esitys asiasta 14. marraskuuta kuului seuraavasti:

”Johtokunta saattaa pankkivaltuusmiesten käsiteltäväksi rahalain 2 §:n 3 momentin nojalla seuraavan. Suomen Pankki joutui tänään ilta-päivällä valuuttamarkkinoilla vallinneen vakavan häiriön johdosta tilanteeseen, jossa ei ollut mahdollista noudattaa valtioneuvoston kesäkuun 7. päivänä 1991 tekemällään päätöksellä (882/91) vahvistamia markan ulkoisen arvon rajoja. Sanotun päätöksen 1 §:n mukaan markan ulkoinen arvo määritellään Euroopan yhteisöjen valuuttayksikön ecun (European Currency Unit) vasta-arvona markoissa. Päätöksen 2 §:n mukaan ecun vasta-arvo markoissa voi vaihdella 4.72953 markasta 5.02207 markkaan.

Tämän vuoksi johtokunta teki päätöksen markan kurssin laskemisesta kellumaan vaihteluvälin rajoja noudattamatta.

Johtokunta ehdottaa kunnioittaen, että pankkivaltuusmiehet saattaisivat asian valtioneuvoston käsiteltäväksi ja toteaisivat, että katsottuaan sanotun toimenpiteen välttämättömäksi, pankkivaltuusmiehet ilmoittavat, että rahalain 2 §:n 2 momentin edellyttämä esitys markan ulkoisen arvon vaihtelualueen rajoista tehdään niin pian kuin se on mahdollista.”

Neuvoteltuaan asiasta valtioneuvoston kanssa johtokunta ehdotti eduskunnan pankkivaltuusmiehille, että nämä tekisivät valtioneuvostolle esityksen ecun markkakurssin vaihtelurajojen nostamisesta 14 prosentilla, mikä merkitsisi markan devalvoimista 12.3 prosentilla.

Marraskuun 15. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet päättivät hyväksyä johtokunnan ehdotuksen ja tekivät valtioneuvostolle esityksen markan ulkoisesta arvosta annetun valtioneuvoston päätöksen (882/91) 2 §:n muuttamisesta ehdotetulla tavalla. Johtokunnan ehdotus asiasta 15. marraskuuta kuului seuraavasti:

”Rahalain 2 §:n 1 ja 2 momentin mukaan, sellaisena kuin ne ovat muutettuina 7.6.1991 annetulla lailla (877/91), markan ulkoinen arvo määritellään Euroopan yhteisöjen jäsenvaltioiden valuuttojen perusteella. Valtioneuvosto vahvistaa Suomen Pankin esityksestä markan ulkoisen arvon laskentaperusteet ja sen vaihtelualueen rajat. Esityksen tekemisestä päättävät eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin johtokunnan ehdotuksen perusteella.

Johtokunta ehdottaa rahalain 2 §:n 2 momentin sekä Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 11 kohdan nojalla kunnioittaen, että eduskunnan pankkivaltuusmiehet

tekisivät valtioneuvostolle esityksen, että valtioneuvosto rahalain 2 §:n nojalla päättäisi muuttaa 7.6.1991 markan ulkoisesta arvosta antamansa päätöksen (882/91) 2 §:n kuulumaan seuraavasti:

2 §. Ecun vasta-arvo markoissa voi vaihdella 5.39166 markasta 5.72516 markkaan.

Lisäksi pankkivaltuusmiehet

esittänevät, että valtioneuvoston päätös tulisi voimaan 15. päivänä marraskuuta 1991.”

Valtioneuvosto päätti samana päivänä hyväksyä pankkivaltuusmiesten esityksen markan ulkoisesta arvosta annetun valtioneuvoston päätöksen 2 §:n muuttamisesta.

Rahoitusmarkkinoiden vakauden turvaaminen / Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankkia koskevat järjestelyt

Pankkivaltuusmiehille 20. syyskuuta lähettämässään kirjelmässä johtokunta totesi seuraavasti:

”Suomen Pankin tehtävänä on pankin ohjesäännön 1 §:n mukaan Suomen rahalaitoksen pitäminen vakavalla ja turvallisella kannalla sekä maan rahaliikkeen edistäminen ja helpottaminen.

Säästöpankkien Keskus-Osake-Pankki, koko säästöpankkiryhmä ja sen lähipiirissä olevat yhtiöt ovat kannattavuudeltaan heikkoja, SKOP:n saatavien arvo on pienentynyt ja koko ryhmän vakavaraisuus on uhanalainen. Tämän vuoksi SKOP-ryhmä on muodostunut vakavaksi uhaksi Suomen rahoitus- ja pankkijärjestelmän vakaudelle sekä maan maineelle ja luottokelpoisuudelle. Lisäksi markkinoiden epäluottamus voi joutaa jopa talletuspakoon.

Oy Tampella Ab:hen ja muihin sijoituksiin liittyvien suurten riskikeskittymien ja luottotappiovaaran vuoksi Suomen Pankki ja pankkitarkastusvirasto ovat jo noin vuosi sitten edellyttäneet SKOP:n Tampella- ja muiden vastuiden pienenevän tietyn aikataulun mukaisesti. Tähän SKOP ei ole kyennyt.

Tilanne rahoitusmarkkinoilla kärjistyi eilen siihen pisteeseen, että SKOP:n kotimaisen ja ulkomaisen rahoituksen saatavuus markkinahintaa korkeammallakin korolla vaarantui muodostuen akuutiksi uhaksi maan rahajärjestelmälle.

Tämän vuoksi Suomen Pankki joutui ilmoittamaan markkinoille, että se vastaa kaikista SKOP:n koti- ja ulkomaisista sitoumuksista ja takaa SKOP:n maksuvalmiuden kaikissa olosuhteissa.

Tässä tilanteessa johtokunta katsoo, että ainoa keino, joka palauttaa luottamuksen SKOP:n toimintaa ja tulevaisuutta kohtaan on SKOP:n ottaminen holdingyhtiön/-yhteisön kautta Suomen Pankin omistukseen. SKOP:n tilanteen vakauttaminen edellyttää myös, että pankki vapautetaan suurimmista osake-, kiinteistö- ja Tampella-/Interpolator-riskeistä eristämällä ne niin ikään Suomen Pankin omistamaan holdingyhtiön/-yhteisöön. Ratkaisu vaatii myös uudelleenjärjestelyjä SKOP:n johdossa.

Suurimmista riskeistä puhdistetulle ja kansainväliset vakavaraisuusvaatimukset täyttävälle SKOP:lle etsitään aikanaan muu omistaja kuin Suomen Pankki. SKOP:sta irrotetut riskikeskittymät puretaan olosuhteiden salliessa.

Käytännössä edellä kuvatut toimenpiteet on tarkoitus suorittaa siten, että SKOP:n osake-enemmistö ja määräysvalta siirretään suunnatulla osakeannilla Suomen Pankin tähän vastaavalle yhteisölle. Samoin on tarkoitus menetellä SKOP:n vapauttamiseksi sen suurimmista osake-, kiinteistö- ja Tampella-/Interpolator-riskeistä. Asiaa on valmisteltu ja se toteutetaan yhteistyössä pankkitarkastusviraston kanssa.

Edellä olevaan viitaten ja kun eduskunnan pankkivaltuusmiesten tehtävänä on päättää Suomen Pankin varojen sijoittamisesta osakkeisiin, johtokunta kunnioittaen esittää, että eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin ohjesäännön 1 §:n, 12 §:n 2 momentin ja 17 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla oikeuttaisivat Suomen Pankin

perustamaan yhden tai useampia holdingyhtiöitä tai vastaavia yhteisöjä SKOP:n osake-enemmistön ja sen suurimpien osake-, kiinteistö- ja Tampella-/Interpolator-riskien siirtämiseksi näihin yhteisöihin sekä merkitsemään näiden holdingyhtiöiden koko osakepääoman tai sijoittamaan vastaavien yhteisöjen pääomaksi kokonaismäärältään enintään 5 miljardia markkaa.

Koska edellä kuvattu järjestely saattaa edellyttää myös sitä, että Suomen Pankki rahoittaa pääomapanoksen lisäksi järjestelyn osapuolia markkinaehtoista rahoitusta alempinkorkoisella luotolla, johtokunta vielä kunnioittaen esittää, että eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla päättäisivät, että

Suomen Pankki voi edellä kerrotun järjestelyn toteuttamiseksi mahdollisesti tarvittavissa luottojärjestelyissä soveltaa korkoa, joka on alhaisempi kuin olemassa olevat valtuudet (peruskorko $\pm 2 \frac{1}{2}$ prosenttiyksikköä p.a.) sallivat.”

Kokouksessaan 20. syyskuuta pankkivaltuusmiehet päättivät hyväksyä johtokunnan esityksen.

Edelleen pankkivaltuusmiehet hyväksyivät kokouksessaan 3. joulukuuta johtokunnan esityksen SKOP:n riskikeskittymien siirrosta. Johtokunnan esitys asiasta 3.12. kuului seuraavasti:

”Tiedotteessaan 19.9.1991 SKOP:n haltuunotosta Suomen Pankki ilmoitti siirtävänsä pois merkittävimmät riskikeskittymät SKOP:sta niin, että SKOP tämän jälkeen täyttää kansainväliset vakavaraisuusvaatimukset ja on kannattavuus-edellytyksiltään terve pankki. Tämä tavoite julistettiin ja siitä on pidettävä kiinni ennen kaikkea Suomen ulkoisen maksuvalmiuden turvaamiseksi; varsinkaan tämän hetken raha- ja valuuttapoliittinen tilanne ei salli pienintäkään häiriötä SKOP:n eikä muiden pankkien ulkomaisessa rahoituksessa.

Johtokunta viittaa pankkivaltuusmiesten 29.10.1991 tekemään päätökseen SKOP-järjestelyissä noudatettavista menettelytavoista ja oheisiin selvityksiin, joissa on tarkasteltu eri vaihtoehtoja riskikeskittymien siirrosta SKOP:sta ja Oy Tampella Ab:n pääomittamista, sekä esittää kunnioittaen, että eduskunnan pankkivaltuusmiehet omalta osaltaan antavat suostumuksen siihen,

että Suomen Pankin omistama holdingyhtiö Sponda Oy ostaa SKOP:lta Fifo Oy:n osakekannan yhden markan kauppahinnasta ja ottaa samalla vastatakseen 1 920 miljoonan markan arvosta yhtiölle annettuja luottoja (velallisen siirto) sekä SKOP-ryhmään kuuluvilta yhtiöiltä pääosan niiden kiinteistösiioituksista yhteensä 4 450 miljoonan markan arvosta ja

että Suomen Pankin omistama holdingyhtiö Solidium Oy ostaa SKOP-konsernin Tampella-konsernille myöntämiä luottoja 3 400 miljoonan markan arvosta (velkojan siirto), josta Oy Tampella Ab:n osakepääomaksi saadaan muuttaa noin 530 miljoonaa markkaa yhtiön Solidium Oy:lle suuntaaman osakepääoman korotuksen yhteydessä.

Pankkivaltuusmiesten tehtävänä on Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla ”myöntää pankin velallisille niitä helpotuksia, joita olosuhteet voivat vaatia, niin myös päättää akordiehdotuksista sekä saatavien siirtämisestä epävarmoihin ja niiden tileistä poistamisesta”. Tämän vuoksi johtokunta kunnioittaen esittää, että pankkivaltuusmiehet em. ohjesäännön kohdan perusteella päättäisivät

oikeuttaa Suomen Pankin johtokunnan tarkemmin määrättävillä ehdoilla luopumaan Suomen Pankin SKOP:lta

olevista enintään 1900 miljoonan markan saatavista, mikäli SKOP puolestaan joutuu antamaan anteeksi Tampella-konsernille myöntämiään luottoja.”

Edellä mainittujen päätösten lisäksi pankkivaltuusmiehet käsittelivät SKOP-järjestelyjä johtokunnan suullisten ja kirjallisten raporttien perusteella kokouksissaan 27. syyskuuta, 1. lokakuuta, 18. lokakuuta, 29. lokakuuta, 19. marraskuuta ja 3. joulukuuta.

Suomen Pankin eläkesäännön muutoksia

Pankkivaltuusmiehille 14. lokakuuta lähettämässään kirjelmässä johtokunta totesi mm. seuraavasti:

”Valtion eläkelakia (VEL) on muutettu 27.3.1991 annetulla lailla (618/91), joka tuli voimaan 1.10.1991. Lain muutoksella kuntoutusta koskevat säännökset otettiin valtion eläkelakiin, jossa niitä ei aikaisemmin ollut.

Kuntoutusjärjestelmä uudistettiin kokonaisuudessaan 1.10.1991. Tällöin muutettiin myös yksityisen sektorin työeläkelakien ja kansaneläkelain kuntoutusta koskevat kohdat sekä säädettiin uusia kuntoutusta koskevia lakeja, kuten kuntoutusrahalaki ja laki kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä. Hallituksen esityksessä kuntoutusta koskevan lainsäädännön uudistamiseksi mainitaan, että kuntoutusta koskevat säännökset otettaisiin yksityisen sektorin työeläkelakien ja valtion eläkelain lisäksi myös muihin eläkejärjestelmiin joko viittaussäännöksiin tai muuttamalla omia eläkesäännöksiä.

Koska Suomen Pankin eläkejärjestelmä pankin ohjesäännön 24 §:n mukaisesti noudattaa soveltuvien osin kulloinkin voimassa olevaa valtion eläkejärjestelmää, johtokunta pitää asianmukaisena, että kuntoutusta koskevat säännökset otetaan myös Suomen Pankin 13.12.1966 vahvistettuun eläkesääntöön.”

Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen Suomen Pankin eläkesäännön muuttamisesta kokouksessaan 25. lokakuuta.

Pankkivaltuusmiehille 31. lokakuuta lähettämässään kirjelmässä johtokunta totesi mm. seuraavasti:

”Suomen Pankin henkilöstön vanhuuseläkeikä on pankin eläkesäännön mukaan 60 vuotta eli kolme vuotta alhaisempi kuin valtiolla, jossa vanhuuseläkeikä on 63 vuotta.

Suomen Pankin henkilöstön eläkeikä oli alkujaan sama kuin valtiolla. Poikkeuksena olivat

autonkuljettajan, -asentajan ja vartijan tehtävissä toimivat, joiden eläikä oli 60 vuotta, ja nais-toimenhaltijat, joiden eläkeikä oli 55 vuotta.

Pankkivaltuusmiehet muuttivat 14.3.1972 johtokunnan esityksestä pankin eläkesäännön 3 §:n 1 momenttia siten, että 63 vuoden eläkeikä alennettiin 60 vuoteen. Esitystä perusteltiin sillä, että pankin henkilöstö piti toivottavana naisten ja miesten eläkkeellepääsyn ikäeron kaventamista kahdeksasta viiteen vuoteen ja sillä, että ikärajan alentamisesta saattoi olla etua myös työnantajalle. Silloisissa olosuhteissa pankin palkkataso oli jäljessä yksityisen sektorin palkkatasosta ja pankissa oli tarve lisähenkilöstön ottamiseen.

Vanhuuseläkeikää koskevaa eläkesäännön pykälää muutettiin seuraavan kerran pankkivaltuusmiesten 3.5.1977 tekemällä päätöksellä, jolloin naistoimenhaltijain eläkeikä nostettiin 55 vuodesta 60 vuoteen eli samaksi kuin muilla pankin palveluksessa olevilla. Eläkeiän korottamista perusteltiin mm. sillä, että naisten eläkeikä oli tuntuvasti alempi kuin muualla työelämässä. Korkeampaa eläkeikää sovellettiin vasta niihin, jotka tulivat pankin palvelukseen 3.5.1977 tai sen jälkeen.

Joustavat eläkeiät otettiin Suomen Pankin eläkejärjestelmään 1.7.1989 lukien eli samasta ajankohdasta kuin valtion eläkelakiin. Joustavat eläkeiät antavat mahdollisuuden pankin palveluksessa oleville henkilöille jäädä halutessaan varhennetulle vanhuuseläkkeelle tai osa-aika-eläkkeelle jo ennen vanhuuseläkeikää 58-vuotiaana tai saada heikentyneen terveydentilan ja työn rasittavuuden perusteella yksilöllisen varhaiseläkkeen 55-vuotiaana.

Ottaen huomioon nykyisen eläkepoliittisen suuntauksen, jossa eläkeikää esitetään yleisesti korotettavaksi ja sitä on jo korotettukin useissa liikepankeissa ja yrityksissä, on tarkoituksenmukaista, että Suomen Pankin henkilöstön vanhuuseläkeikä muutettaisiin samaksi kuin valtiolla eli 63 vuodeksi, jotta se ei olisi poikkeuksellisen alhainen muihin eläkejärjestelmiin verrattuna. Eläkeiän korottamisen kolmella vuodella arvioidaan säästävän tulevaisuudessa myös eläkekustannuksia noin 5 prosentilla. Muutos toteutettaisiin niin, ettei eläkeiän korotus koskisi pankin nykyistä henkilöstöä vaan vasta muutoksen jälkeen pankkiin tulevia uusia toimenhaltijoita ja johtokunnan jäsenen virkaan nimitettäviä.”

Edellä sanotuilla perusteilla johtokunta esitti pankkivaltuusmiehille, että nämä muuttaisivat

Suomen Pankin eläkesääntöä siten, että eläkeikä korotettaisiin 60 vuodesta 63 vuoteen. Lisäksi johtokunta esitti, että eläkesäännön muutos tulisi voimaan 1.1.1992 lukien ja että sitä sovellettaisiin edunsaajiin, joiden palvelussuhde pankissa alkaa em. päivänä tai sen jälkeen, sekä johtokunnan jäseniin, jotka nimitetään virkoihinsa 1.1.1992 tai sen jälkeen.

Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen Suomen Pankin eläkesäännön muuttamisesta esitetyllä tavalla kokouksessaan 19. marraskuuta.

Eräiden Suomen Pankin haarakonttoreiden lakkauttaminen

Pankkivaltuusmiehille 19. syyskuuta lähettämässään kirjelmässä johtokunta totesi seuraavasti:

”Suomen Pankilla on 12 haarakonttoria, joiden tehtävänä on vastata oman alueensa maksuvälinehuollosta. Uudenmaan maksuvälinehuollosta vastaa maksuvälineosaston asiakaspalvelu-toimisto.

Rahankäsittelytekniikan kehitys on 1980-luvulla ollut nopeata. Suomen Pankki on kehittänyt maksuvälineiden jakelu-, kuljetus-, varastointi- ja käsittelytekniikkaa, joka on tällä hetkellä johtavaa tasoa koko maailmassa. Tämä on tapahtunut mm. seteleiden lajittelun ja metallirahan käsittelyn koneellistamisella.

Tällä hetkellä kaikista käsitellyistä seteleistä lajitellaan Suomen Pankissa koneellisesti yli 90 %. Seteleiden koneellisen käsittelyn avulla voidaan myös kattavasti ja riittävällä nopeudella valvoa seteleiden oikeellisuutta. Kansainvälinen kehitys on johtanut setelistön turvallisuustekijöiden korostamiseen sekä väärennösmahdollisuuksien tehokkaaseen ehkäisemiseen.

Rahankäsittelylaitteiden huomattavan käsittelykapasiteetin vuoksi on ollut tarkoituksenmukaista sijoittaa laitteet rahahuollollisesti keskeisiin yksiköihin. Tällaisia yksiköitä ovat maksuvälineosasto Vantaalla sekä Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun haarakonttorit. Koko maan maksuvälinehuollon hoitamiseen näistä yksiköistä käsin on jo tällä hetkellä tekniset valmiudet.

Rahankäsittelytekniikan kehitys on vaikuttanut erityisesti Suomen Pankin haarakonttoreiden keskinäiseen työnjakoon. Kahdeksan pienimmän haarakonttorin tehtävät ovat supistuneet tai supistumassa paikalliseksi rahanvaihtotoiminnaksi. Raha- ja valuuttapolitiikassa ta-

pahtuneen kehityksen johdosta ei konttoreilla enää ole viranomais- eikä pankkipalvelutehtäviä.

Rahankäsittelytekniikan lisäksi pankkien ja postin kanssa yhteistoiminnassa käyttöön otettu uusi rahantilausjärjestelmä sekä postin kuljetusten tehostuminen ovat mahdollistaneet myös rahatilausten ja -palautusten keskittämisen pääkonttoriin sekä Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun haarakonttoreihin. Tämä on ollut perusteltua jo kustannussyistä. Rahahuoltoalueiden siirrot on toteutettu kokonaisuudessaan jo kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Tällöin Joensuun, Jyväskylän, Kotkan, Lahden, Mikkelin, Porin, Rovaniemen ja Vaasan konttoreiden tehtävänä on enää paikallisia pankkeja palveleva rahanvaihtotoiminta, jonka hoitaminen on mahdollista keskitettyä myös alueellisesti suuremmista yksiköistä käsin.

Tällä hetkellä neljän pienimmän konttorin Joensuun, Mikkelin, Porin ja Rovaniemen osuus Suomen Pankin setelienkäsittelystä on enää 6.4 %, kun viiden suurimman yksikön Vantaan, Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun vastaava osuus on yli 70 %. Neljän pienimmän konttorin osuus haarakonttoreiden henkilöstöstä on n. 15.2 % (koko maksuvälinehuollon henkilöstöstä 10.4 %), joten henkilöresurssipanoksen tuottavuus näiden yksiköiden osalta on heikko.

Maan rahahuollon hoitamisen kannalta muiden kuin Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun haarakonttoreiden toiminta on käymässä paitsi tarpeettomaksi myös kustannukselliseksi rasitteeksi. Neljän haarakonttorin verkosto on riittävä myös poikkeuksellisia oloja ajatellen.

Haarakonttoreiden henkilöstön määrä on luonnollisen kehityksen kautta vähentynyt 1980—90 42 % eli 132 henkilöä. Haarakonttoreissa paikalla olevan henkilöstön määrä oli 1991 alussa 182 henkilöä.

Elokuun 1. päivänä 1991 paikalla oli haarakonttoreissa 170 henkilöä, joista pankkityössä oli 150 henkilöä ja muissa tehtävissä (siivous, emäntä, kiinteistöhoito) yhteensä 20 henkilöä.

Mikäli nykyisessä konttoriverkostossa ei tapahtu muutoksia, niin tapahtuneen rahahuollon kehityksen ja henkilöstömäärien muutosten vuoksi pankki saattaa joutua rekrytoimaan henkilöstöä pienimpien konttoreiden valmiuksien säilyttämiseksi esim. turvallisuustason ylläpitoa varten.

Suomen Pankin Kuopion, Oulun, Tampereen ja Turun haarakonttoreiden tuleva henkilöstötarve on yhteensä n. 120 henkilöä, joten kont-

toriverkostossa henkilökuntaa on noin 50 yli tarpeen. Pankki on neuvotellut tämän ylimääräisen henkilöstön sijoittamisesta pankkiin muihin tehtäviin tai muihin konttoreihin, kouluttamisesta jne. henkilöstöyhdistyksen kanssa. Tämänhetkisen neuvottelutilanteen perusteella näyttää todennäköiseltä, että vain noin kymmenen henkilön osalta ei ole löydetty luontevaa sijoitusratkaisua.

Haarakonttoriverkosta koskevat supistamissuunnitelmat ja muut henkilöstöä koskevat asiat on saatettu henkilöstön tietoon säännöllisissä YT-kokouksissa.

Henkilöstön edustajat ovat hyväksyneet muutosten väistämättömyyden, eikä konttoreiden lakkauttamiselle esiinny henkilöstössä yleisesti vastustusta.

Edellä sanottu nojalla johtokunta kunnioittavasti esittää, että

eduskunnan pankkivaltuusmiehet päättävissä Suomen Pankin ohjesäännön (365/25) 17 §:n 1 momentin 15 kohdan nojalla ryhtyä toimenpiteisiin Suomen Pankin Joensuun, Jyväskylän, Kotkan, Lahden, Mikkelin, Porin, Rovaniemen ja Vaasan haarakonttoreiden lakkauttamiseksi ja että pankkivaltuusmiehet pyytäisivät sanottu lainkohdan nojalla valtioneuvostolta suostumuksen lakkauttamisille.

Varsinaisen lakkautuspäätöksen eduskunnan pankkivaltuusmiehet tekisivät vasta saatuaan valtioneuvostolta siihen suostumuksen.

Lakkauttaminen toteutettaisiin tämän jälkeen siten, että neljä pienintä haarakonttoria *Joensuu, Mikkelin, Pori ja Rovaniemi* lakkautetaan 30.6.1992 mennessä sekä *Jyväskylän, Kotkan, Lahden ja Vaasan* haarakonttorit 30.6.1994 mennessä.

Pankkivaltuusmiehet päättivät kokouksessaan 27. syyskuuta hyväksyä johtokunnan esityksen ja pyytää valtioneuvoston suostumusta edellä mainittujen Suomen Pankin kahdeksan haarakonttorin lakkauttamiselle. Pyynnössään pankkivaltuusmiehet viittasivat johtokunnan kirjelmässä esitettyihin perusteluihin sekä Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 1 momentin 15 kohtaan.

Kokouksessaan 25. lokakuuta pankkivaltuusmiehet totesivat, että valtioneuvosto oli 17.10. pidetyssä esittelyssä päättänyt antaa suostumuksensa siihen, että kahdeksan haarakonttoria

voidaan pankkivaltuusmiesten päätöksellä lakkauttaa. Päätöksen mukaan Joensuun, Mikkelin, Porin ja Rovaniemen konttorit lakkautetaan 30.6.1992 mennessä ja Jyväskylän, Kotkan, Lahden ja Vaasan konttorit 30.6.1994 mennessä.

Pankkivaltuusmiehet päättivät, että haarakonttorit lakkautetaan yllä mainittuihin ajankohtiin mennessä. Johtokunnan tehtävänä on informoida tulevissa pankkivaltuuston kokouksissa pankkivaltuusmiehiä konttoreiden tarkasta lopettamispäivästä. Tällöin pankkivaltuusmiesten tehtäväksi jää lopettamispäivän toteaminen ja haarakonttoreiden johtajien toimien lakkauttaminen kyseisestä päivästä lukien.

Kuopion konttorin uudisrakennushanke

Pankkivaltuusmiehet päättivät kokouksessaan 27. syyskuuta, että Suomen Pankin Kuopion konttorin uusi toimitalo rakennetaan kokouksessa esitettyjen, arkkitehtiryhmä Elomaa Oy:n laatimien rakennuspiirustusten sekä liitteenä olevan muistion mukaisesti ja että johtokunta valtuutetaan ryhtymään kaikkiin rakentamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin. Toimitalo rakennetaan uudelle tontille, joka muodostetaan Kuopion kaupungilta ostettavasta tai vuokrattavasta tontinosasta. Tämä tontinosa sijaitsee Kuopion kolmannessa kaupunginosassa korttelissa nro 37 ja kuuluu tonttiin nro 11.

Johtokunnan esitys asiasta 15. elokuuta: ”Suomen Pankin johtokunta totesi eduskunnan pankkivaltuusmiehille 17.4.1990 lähettämässään kirjeessä, että setelinlajittelutyön automatisointi aiheuttaa merkittäviä muutoksia Suomen Pankin haarakonttoreiden töiden organisoimisessa ja työvoiman tarpeessa. Johtokunta arvioi, että setelinkäsittelyn automatisointi sekä Suomen Pankin rahalaitosten ja Posti- ja telelaitoksen välinen rahahuoltosopimus tullessaan voimaan pääosin vuonna 1991 aiheuttavat sen, että lajittelevan konttorin käsittelemien rahalähetysten ja -palautusten kappalemäärä kasvaa nykyiseen verrattuna kolme-neljäkertaiseksi. Tämän vuoksi myös työvoiman tarve kasvaa niissä konttoreissa, joihin lajittelevat koneet sijoitetaan. Lajittelevan konttorin henkilöstömääräksi arvioitiin 25 henkeä.

Suomen Pankin Kuopion konttori on yksi niistä konttoreista, joihin johtokunta on päättänyt sijoittaa automaattisen setelinlajittelu-

koneen. Muut koneet sijoitetaan siten, että Tampereelle, Turkuun ja Ouluun tulee yksi kone kuhunkin konttoriin.

Vielä johtokunta totesi, että Suomen Pankin Kuopion konttorin nykyisen kiinteistön tilat ovat näissä muuttuneissa olosuhteissa tarkoitetaan vastaamattomia ja nimenomaan varsinaisilta työskentelytiloiltaan liian pieniä, jotta ne voisivat asianmukaisella tavalla palvella lajittelevan konttorin tehtävien suorittamista. Edelleen johtokunta totesi, että Kuopion konttorista puuttuvat myös mahdollisuudet minkäänlaiseen maksuvälineiden varmuusvarastointiin ja että turvallisuusnäkökohtiakaan ei vanhassa kiinteistössä voida riittävästi huomioida.

Pankkivaltuusmiehet päättivät 25.4.1990 pitämässään kokouksessa oikeuttaa johtokunnan myymään Suomen Pankin Kuopion konttorin nykyisen kiinteistön, hankkimaan Kuopion kaupungilta kolmannessa kaupunginosassa Puutarhakadun varrella sijaitsevasta tontista nro 11 korttelissa nro 37 noin 4 800 m²:n suuruisen tontinosan Kuopion kaupungin kanssa käytävissä neuvotteluissa sovittavaan hintaan ja muutoin johtokunnan sopiviksi katsomilla ehdoilla. Lisäksi pankkivaltuusmiehet oikeuttivat johtokunnan aloittamaan em. tontille rakennettavan uuden pankkirakennuksen suunnittelun.

Uudisrakennuksen suunnittelu alkoi keväällä 1990 ja on edennyt siihen vaiheeseen, että urakatarjoukset voitaisiin pyytää rakennusurakoitsijoilta vielä kuluvan syksyn aikana.

Hankkeen pääsuunnittelijana toimii arkkitehtiryhmä Elomaa Oy.

Viitaten tämän esityksen liitteenä olevaan muistioon ja pankkivaltuusmiesten kokouksessa esitettyihin rakennuspiirustuksiin, joista ilmenevät hankkeen yksityiskohdat, johtokunta kunnioittaen esittää, että eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin ohjesäännön 17 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla päättävissä, että

Suomen Pankin Kuopion konttorin uusi toimitalo rakennetaan Kuopion kaupungilta kolmannessa kaupunginosassa korttelissa nro 37 sijaitsevasta tontista nro 11 ostettavasta tai vuokrattavasta tontinosasta muodostettavalle uudelle tontille kokouksessa esitettyjen arkkitehtiryhmä Elomaa Oy:n laatimien rakennuspiirustusten sekä liitteenä olevan muistion mukaisesti ja että johtokunta valtuutetaan ryhtymään kaikkiin rakentamisesta aiheutuviin toimenpiteisiin.”

Osakemerkintöjä ja -ostoja

Tammikuun 9. päivänä pankkivaltuusmiehille lähettämässään kirjelmässä johtokunta totesi, että Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy perustettiin 1.6.1989. Yhtiön osakepääoma on 37.5 miljoonaa markkaa. Tästä pääomasta Suomen Pankki on eduskunnan pankkivaltuusmiesten 26.5.1989 ja 21.3.1990 antamin suostumuksin merkinnyt 19.5 miljoonaa markkaa eli 52 %. Muina osakkaina ovat keskenään yhtä suurin osuuksin Suomen valtio, KOP, OKO, PSP, SYP ja SKOP. Tähän mennessä merkitty osakepääoma sitoutuu kokonaisuudessaan rahamarkkinakeskuksen tietojärjestelmän ensimmäiseen vaiheeseen, joka valmistuu kesällä 1991. Yhtiön toiminnan on tarkoitus käynnistyä ensi elokuussa siten, että valtion velkasitoumukset ja pankkien sijoitustodistukset ovat kokonaisuudessaan järjestelmän piirissä vuoden 1992 alussa.

Tietojärjestelmän toinen vaihe käsittää joukkovelkakirjalainat, repo-kaupat sekä raportointiosuuden laajentamisen ja kolmas vaihe johdannaisinstrumentit sekä yritystodistukset. Toisen ja kolmannen vaiheen kustannusarvio ilman varajärjestelmää on vähintään 22 miljoonaa markkaa.

Tulevien investointien ja käyttökulujen rahoittamiseksi Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n hallitus on yksimielisesti päättänyt esittää, että yhtiön osakepääomaa korotetaan 37.5 miljoonasta markasta 60.0 miljoonaan markkaan antamalla 22 500 kappaletta uusia tuhannen markan nimellisarvoisia osakkeita. Osakkeista on viimeistään 8.3.1991 maksettava yhtiölle koko niiden nimellisarvo, 1 000 markkaa. Uudet osakkeet tarjotaan yhtiön osakkaiden merkittäviksi näiden aikaisemmin omistamien osakkeiden suhteessa. Ne osakkeet, joihin ei liity ulkomaalaisomistuskiltoa, tarjotaan Suomen Pankin merkittäviksi. Lisäksi rahamarkkinakeskuksen hallitus on esittänyt, että yhtiökokous valtuuttaisi Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n hallituksen vuoden 1991 aikana päättämään osakepääoman korottamisesta uusmerkinnällä. Korotus olisi 60—80 miljoonaa markkaa, ja se toteutettaisiin antamalla enintään 20 000 kappaletta uusia tuhannen markan nimellisarvoisia osakkeita. Osakepääoman korottaminen on tarkoitus toteuttaa suunnattuna osakeantina osakassopimuksen periaatteiden mukaisesti arvopaperikauppaa harjoittaville rahoituslaitoksille, pankkiiriliikkeille ja sijoitustoimintaa harjoitta-

ville yhteisöille. Suomen Pankilla on oikeus merkitä uusista osakkeista määrä, joka tarvitaan, jotta Suomen Pankin omistusosuus yhtiöstä säilyy 52 prosenttina.

Edellä olevaan viitaten johtokunta pyysi, että eduskunnan pankkivaltuusmiehet Suomen Pankin ohjesäännön 12 §:n 2 momentin ja 17 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla oikeuttaisivat johtokunnan merkitsemään Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy:n uusia osakkeita 22 100 000 markalla eli 52 prosentin omistusosuutta vastaavasti.

Pankkivaltuusmiehet hyväksyivät johtokunnan esityksen kokouksessaan 16. tammikuuta.

Pankin haarakonttoreiden henkilökunnan liikkuvuuden edistämiseksi pankkivaltuusmiehet antoivat kokouksessaan 21. maaliskuuta johtokunnalle Suomen Pankin ohjesäännön 12 §:n 2 momentin ja 17 §:n 1 momentin 5 kohdan nojalla valtuudet ostaa Suomen Pankille enintään kolme 2—3 huonetta ja keittiön käsittäviä 50—85 m²:n suuruisia asuntoja Turun kaupungin keskustasta tai sen läheisyydestä.

Vuoden 1986 setelisarjan uusien Litt. A -setelien selitelmat

Kesäkuun 7. päivän kokouksessaan pankkivaltuusmiehet päättivät johtokunnan esityksestä hyväksyä uudistettavien vuoden 1986 Litt. A -setelien selitelmat ja velvoittivat johtokunnan huolehtimaan selitelmien julkaisemisesta säädös-kokoelmassa. Uudistettavien setelien nimellisarvot ovat 1 000, 500, 100 ja 50 markkaa.

Viran- ja toimenhaltijoiden palkkaus

Pankkivaltuusmiehet päättivät kokouksessaan 17. joulukuuta johtokunnan esityksestä omasta puolestaan vahvistaa Suomen Pankin ja Suomen Pankin Henkilöstöyhdistys ry:n välillä tehdyn palkkaehtosopimuksen. Tässä sopimuksessa sitoudutaan palkansaajien ja työnantajien keskusjärjestöjen välillä 28.11.1991 solmittuun tulopoliittiseen sopimukseen, joka on voimassa 31.10.1993 saakka.

Lisäksi pankkivaltuusmiehet päättivät, että myös johtokunnan jäsenen palkkauksessa noudatetaan tätä neuvottelutulosta.

Johtokunta

Kokouksessaan tammikuun 16. päivänä pankkivaltuusmiehet totesivat, että johtokunnan jäsen Kalevi Sorsa oli virkavapautensa päätyttyä ryhtynyt 1. päivästä tammikuuta alkaen hoitamaan virkaansa pankissa.

Kokouksessaan 15. toukokuuta pankkivaltuusmiehet totesivat, että pankinjohtaja Harri Holkeri oli virkavapautensa päätyttyä ryhtynyt 26. huhtikuuta alkaen hoitamaan virkaansa pankissa.

Kokouksessaan 22. marraskuuta pankkivaltuusmiehet totesivat, että tasavallan presidentti on 21. marraskuuta tekemällään päätöksellä myöntänyt Suomen Pankin johtokunnan jäsenelle Markku Punttilalle hänen omasta pyynnöstään eron virastaan 1.12.1991 lukien.

Kokouksessaan 26. marraskuuta pankkivaltuusmiehet käsitelivät johtokunnan jäsenen avoimeksi tulevan viran täyttämistä ja päättivät tehdä valtioneuvostolle esityksen Suomen Pankin johtajan, kauppatieteiden tohtori Sirkka Hämäläisen, nimittämisestä tähän virkaan.

Tasavallan presidentti nimitti 5. joulukuuta avoimella kirjeellä edellä tarkoitettuun johtokunnan jäsenen virkaan johtaja Sirkka Hämäläisen 9. päivästä joulukuuta 1991 alkaen.

Kertomusvuoden päättyessä johtokunnan jäsenillä oli seuraavat luottamustoimet elinkeinöelämän piirissä:

Johtokunnan puheenjohtaja *Rolf Kullberg*
Teollisen Kehitysyhteistyön Rahasto Oy,
hallintoneuvoston jäsen

Johtokunnan jäsen *Ele Alenius*
Eka-yhtymä, hallintoneuvoston vara-
puheenjohtaja
Meira Oy, hallintoneuvoston jäsen
Setec Oy, hallituksen puheenjohtaja

Johtokunnan jäsen *Harri Holkeri*
Finnair Oy, hallintoneuvoston jäsen
Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, hallinto-
neuvoston jäsen
Henkivakuutusyhtiö Salama, hallinto-
neuvoston jäsen
Solidium Oy, hallituksen puheenjohtaja
Sponda Oy, hallituksen puheenjohtaja
Teollisuusvakuutus Oy, hallintoneuvoston
jäsen
Valmet Oy, hallintoneuvoston puheen-
johtaja

Johtokunnan jäsen *Esko Ollila*

Kemijoki Oy, hallintoneuvoston puheen-
johtaja
Suomen itsenäisyyden juhlarahasto, halli-
tuksen puheenjohtaja
Suomen Vientiluotto Oy, hallituksen jäsen

Johtokunnan jäsen *Kalevi Sorsa*

Finnair Oy, hallintoneuvoston puheen-
johtaja

Johtokunnan jäsen *Sirkka Hämäläinen*

Huhtamäki Oy, hallintoneuvoston jäsen
Valtioneuvoston keskus, hallintoneuvoston
jäsen

Haarakonttoreiden valvojat

Pankin haarakonttoreiden valvojina ja heidän varamiehinään ovat vuonna 1992 pankkivaltuusmiesten päätöksen nojalla seuraavat henkilöt:

Joensuun konttori: valvojat toimitusjohtaja Mauri Heimo Kalervo Vänskä ja lääninneuvos, varatuomari Niilo Antero Koistinen sekä varamiehet hallintojohtaja, valtiotieteen kandidaatti Matti Ensio Juhani Halonen ja pormestari, varatuomari Onni Naakka;

Jyväskylän konttori: valvojat maanviljelysneuvos, agronomi Ingmar Gottfried Finkas ja kaupunginjohtaja Jaakko Kalevi Lovén sekä varamies lääninoikeuden ylituomari, varatuomari Eero Emil Herman Jauhiainen;

Kotkan konttori: valvojat asianajaja, varatuomari Leif Gunnar Thureson Häggblom ja verotusneuvos, varatuomari Toivo Verner Rikkinen sekä varamies toimitusjohtaja, merkonomi Antero Anttila;

Kuopion konttori: valvojat poliisimestari, varatuomari Erkki Juhani Vahronen ja agronomi Pauli Uolevi Ilva sekä varamiehet maa- ja metsätalouden varatuomari Juha Antero Voutilainen ja rahoitusjohtaja Esa Ilmari Hurme;

Lahden konttori: valvojat apulaiskaupungin-
sihteeri, oikeustieteen kandidaatti Juha Kaarlo Tapio Arvela ja poliisimestari, oikeustieteen kandidaatti Pekka Tapani Ojala sekä varamies tavaratalonjohtaja, ekonomi Toivo Tapio Tikanoja;

Mikkelin konttori: valvojat lääninneuvos Viljo Uolevi Lehtolainen ja pormestari Jorma Kalevi Pekonen sekä varamies markkinointijohtaja, merkonomi Erkki Heikki Nevasaari;

Oulun konttori: valvojat ekonomi Ville Kalevi Matturi ja lääninpoliisineuvos, varatuomari Erkki Eino Haikola sekä varamies raastuvan-
oikeuden pormestari, oikeustieteen lisensiaatti Lauri Jorma Tirinen;

Porin konttori: valvojat apulaiskaupungin-
johtaja, varatuomari Mikko Sävelä ja verojohtaja, varatuomari Jorma Kalevi Saarivuo;

Rovaniemen konttori: valvojat talouspäällikkö, ekonomi Seppo Olavi Söderlund ja piirirakennuspäällikkö, diplomi-insinööri Heikki Mikael Annanpalo;

Tampereen konttori: valvojat kaupunginjohtaja Jarmo Heikki Kullervo Rantanen ja tullijohtaja, valtiotieteen kandidaatti Veikko Armas Seppänen sekä varamiehet hallintojohtaja, yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen kandidaatti Seppo Tapio Loimio ja elinkeinoasiamies, insinööri Pertti Päiviö Sormunen;

Turun konttori: valvojat kaupunkineuvos Heikki Alarik Löyttyniemi ja professori Jaakko Ilmari Nousiainen sekä varamiehet kansliapäällikkö Paavo Arne Sakari Heinonen ja kauppaneuvos Teuvo Toivo Tapio Lehtinen;

Vaasan konttori: valvojat varatuomari Hans-Erich Slotte ja professori Kauko Kalervo Mikkonen sekä varamiehet apulaiskaupunginjohtaja, diplomi-insinööri Seppo Sanaksenaho ja lääninneuvos Markku Johannes Luoma.

Pankkivaltuusmiehet

Pankkivaltuusmiehinä toimivat vuoden 1991 alkaessa seuraavat eduskunnan valitsijamiesten valitsemat henkilöt:

Pystynen, Erkki, professori,
Hietala, Pertti, kaupunginjohtaja,
Majjala, Matti, toimitusjohtaja,
Perho, Heikki, maanviljelysneuvos,
Junnila, Tuure, filosofian tohtori,
Kalliomäki, Antti, liikunnanopettaja,
Ranta, Jussi, insinööri,
Väyrynen, Paavo, valtiotieteen tohtori,
Westerlund, Henrik, maanviljelijä.

Näistä kolme ensin mainittua muodostivat suppeamman pankkivaltuuston.

Puheenjohtajana toimi professori Erkki Pystynen ja varapuheenjohtajana kaupunginjohtaja Pertti Hietala.

Maaliskuussa toimitettujen valtiollisten vaalien jälkeen kokoontuneen eduskunnan valitsija-

miehet valitsivat 16. huhtikuuta pankkivaltuusmiehiksi seuraavat henkilöt:

Väyrynen, Paavo, valtiotieteen tohtori,
Ranta, Jussi, insinööri,
Mäki-Hakola, Pentti, diplomi-insinööri,
Kääriäinen, Seppo, valtiotieteen kandidaatti,
Jätteenmäki, Anneli, varatuomari,
Kalliomäki, Antti, liikunnanopettaja,
Seppänen, Esko, kauppatieteiden kandidaatti,
Viinanen, Iiro, diplomi-insinööri,
Westerlund, Henrik, maanviljelijä.

Näistä kolme ensin mainittua muodostivat suppeamman pankkivaltuuston.

Pankkivaltuusmiehet valitsivat samana päivänä pitämässään kokouksessa puheenjohtajakseen pankkivaltuusmies Pentti Mäki-Hakolan ja varapuheenjohtajakseen pankkivaltuusmies Jussi Rannan.

Eduskunta myönsi 7. toukokuuta valtioneuvoston jäseneksi nimittämisen johdosta vapautuksen eduskunnan pankkivaltuusmiehen tehtävästä diplomi-insinööri Iiro Viinaselle ja valtiotieteen tohtori Paavo Väyrykselle. Toukokuun 14. päivänä eduskunta pyynnöstä niin ikään myönsi vapautuksen pankkivaltuusmiehen tehtävästä liikunnanopettaja Antti Kalliomäelle. Toukokuun 14. päivänä eduskunnan valitsijamiehet valitsivat heidän tilalleen pankkivaltuusmiehiksi toimikauden jäljellä olevaksi ajaksi agronomi *Hannu Tenhiälän*, valtiotieteen kandidaatti *Tuulikki Hämäläisen* ja metsänhoitaja *Mauri Miettisen*.

Valitsijamiehet määräsivät samalla pankkivaltuusmies Seppo Kääriäisen kuulumaan suppeampaan pankkivaltuustoon eron saaneen pankkivaltuusmies Väyrysen tilalle.

Helsingissä 6. päivänä helmikuuta 1992

PENTTI MÄKI-HAKOLA

JUSSI RANTA
HANNU TENHIÄLÄ
TUULIKKI HÄMÄLÄINEN
MAURI MIETTINEN

SEPPO KÄÄRIÄINEN
ANNELI JÄÄTTEENMÄKI
ESKO SEPPÄNEN
JÖRN DONNER

Heikki T. Hämäläinen

Kokouksessaan 19. marraskuuta pankkivaltuusmiehet merkitsivät tiedoksi, että eduskunta oli myöntänyt pyynnöstä pankkivaltuusmies Henrik Westerlundille vapautuksen pankkivaltuusmiehen tehtävästä 5.11.1991. Samana päivänä eduskunnan valitsijamiehet olivat valinneet Westerlundin tilalle pankkivaltuusmieheksi filosofian maisteri *Jörn Donnerin* pankkivaltuuston nyt kulumassa olevan vaalikauden jäljellä olevaksi ajaksi.

Tilintarkastajat

Eduskunnan valitsijamiehet toimittivat 16. huhtikuuta Suomen Pankin tilintarkastajien ja heidän varamiestensä vaalin ja valitsivat tilintarkastajiksi vuoden 1991 tilejä tarkastamaan seuraavat henkilöt:

Mattila, Kalevi, kaupunkitarkastaja,
Alho, Arja, valtiotieteen kandidaatti,
Lipponen Paavo, valtiotieteen kandidaatti,
Zyskowiec, Ben, oikeustieteen kandidaatti,
Ala-Nissilä, Olavi, kauppatieteiden maisteri.

Tilintarkastajien varamiehet:

Apukka, Asko, kunnankamreeri,
Sasi, Kimmo, varatuomari,
Koski, Markku, maanviljelijä,
Laivoranta, Jarmo, rakennusmestari,
Suhonen, Hannu, hallintopäällikkö.

Tilintarkastajat valitsivat 23. toukokuuta puheenjohtajakseen kaupunkitarkastaja Kalevi Mattilan.

